ประวัติศาสตร์และพัฒนาการ ‘หาดใหญ่’

เสวนาทางวิชาการ “ประวัติศาสตร์เมืองหาดใหญ่ (พ.ศ.2381-2549) วันศุกร์ที่ 25 มิถุนายน 2553 ห้องราชาวดี คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2 แนวคิดที่มา นาม ‘หาดใหญ่’

- หาดใหญ่ คือ **ต้นมะหาดใหญ่**
  สันนิษฐานว่า มีต้นมะหาดลำต้นใหญ่โต บริเวณชุมชนโคกเสม็ดชุน ใช้เป็นจุดนัดหมายของคนเดินทาง
- หาดใหญ่ คือ **หาดทรายใหญ่**
  คำบอกเล่าว่า เดิมทีเคยมีหาดทรายขนาดใหญ่ เหมาะแก่การเดินเรือสินค้าในคลองอู่ตะเภา

ชุมชน 2421 - 2492 | **เมือง** 2492 - 2538 | **นคร** 2538 - 2551

ลักษณะทางกายภาพ สถาพสังคม

- **2450** หลวงพ่อปาน เริ่มจัดการศึกษาที่วัดคลองเรียน
- **2459** ศูนย์กลางชุมชน เริ่มย้ายจากริมคลองอู่ตะเภา ไปบริเวณบ้านโคกเสม็ดชุน
- **2465** ตั้งโรงเรียนประจำตำบลหาดใหญ่ (รร. เทศบาล 2)
- หลวงพ่อปานฟื้นฟูวัดร้าง มาเป็นวัดโคกสมานคุณ
- **2472** เริ่มมีอาคารรูปแบบผสมระหว่างตะวันตก-ตะวันออก (ชิโน-โปรตุกีส)
- **2498** เริ่มสร้างสนามกีฬากลาง
- **2510** เริ่มจัดทำผังเมืองหาดใหญ่
- **2511** ประกาศใช้ พรบ.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
- **2525** แบ่งพื้นที่ในเขตเทศบาลออกเป็น 30 ชุมชน
- **2530** เริ่มปรากฏลักษณะความเป็นชุมชนเมืองอย่างชัดเจน
- **2547** แบ่งชุมชนออกเป็น 47 ชุมชน

การเมือง การปกครอง

- **2432** แบ่งการปกครองสงขลาเป็น 13 อำเภอ เมืองหาดใหญ่อยู่ใน อำเภอหลวงรักษาพลสยาม
- **2439** ก่อตั้งอำเภอฝ่ายเหนือ (เปลี่ยนเป็นอำเภอหาดใหญ่ในภายหลัง)
- **2460** เปลี่ยนชื่อจากอำเภอฝ่ายเหนือเป็นอำเภอหาดใหญ่
- **2471** จัดตั้งเป็นสุขาภิบาลตำบลตลาดหาดใหญ่ พื้นที่ 5 ตร. กม. มี 654 หลังคาเรือน
- **2476** เริ่มการบริหารการปกครองท้องถิ่นในระดับเทศบาล (ตำบล-เมือง-นคร)
- **2478** หาดใหญ่ได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบล (5 ตร. กม.)
- **2490** ยกฐานะอำเภอหาดใหญ่เป็นอำเภอชั้นเอก
- **2492** ขยายเขตเทศบาล จาก 5 ตร. กม. เป็น 8 ตร. กม.
- **2492** ยกฐานะเป็นเทศบาลเมืองหาดใหญ่
- **2510** สร้างที่ทำการเทศบาลหาดใหญ่
- **2516-2547** นายเคร่ง สุวรรณวงศ์ ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีเมืองหาดใหญ่
- **2520** ขยายเขตเทศบาล จาก 8 ตร. กม. เป็น 21 ตร. กม.
- **2538** สมาชิกสภาเทศบาล เพิ่มจาก 18 คน เป็น 24 คน
- **2538** ยกฐานะเป็นเทศบาลนครหาดใหญ่
- **2547-ปัจจุบัน** นายไพร พัฒโน ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรีนครหาดใหญ่

เศรษฐกิจ

- **2448** นายเจีย กี ซี (ขุนนิพัทธ์จีนนคร) อพยพมาจากจีน
- **2452** นายเจีย กี ซี รับเหมาสร้างทางรถไฟช่วงพัทลุง-สงขลา (สิ้นสุดที่สถานีอู่ตะเภา)
- **2455** นายเจีย กี ซี ซื้อที่ดิน 50 ไร่ บริเวณบ้านโคกเสม็ดชุน และขายให้ทางราชการเพื่อทำสถานีปลายทางรถไฟ ในเวลาต่อมา
- **2456** เริ่มมีการทำเหมืองแร่ในหาดใหญ่
- **2459** นายเจีย กี ซี สร้างห้องแถว 5 ห้องแรกบริเวณสถานีรถไฟ ทำถนนสายแรกหลังสถานีรถไฟ และตัดอีก 3 สาย คือ ถนนเจียกีซี 1-3 (ถ.นิพัทธ์อุทิศ 1-3 ในปัจจุบัน)
- **2460** ย้ายสถานีรถไฟจากริมคลองอู่ตะเภา ไปที่โคกเสม็ดชุน
- **2460-2467** เกิดบริษัทเกี่ยวกับยางพารา เหมืองแร่ โรงแรม ตลาด โรงมโหรสพ ขึ้นมากมาย
- **2467** เปิดใช้สถานีรถไฟ โรงเรียนจีน คลินิกแพทย์อินเดีย และโรงภาพยนตร์แห่งแรก
- **2492** จัดตั้งสถานีการยางคอหงษ์
- **2501** สร้างโรงพยาบาลหาดใหญ่
- **2503** หาดใหญ่ได้รับการยอมรับว่าเป็นศูนย์กลางเศรษฐกิจของภาคใต้
- **2526** จัดตั้งหอการค้าจังหวัด
- **2531** เปิดทำการท่าอากาศยานฯ หาดใหญ่
- **2542** เริ่มแผนยุทธศาสตร์พัฒนาผังเมืองนครหาดใหญ่ และปริมณฑล ใน 20 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2542-2562)

เหตุการณ์สำคัญ

- **2381** เกิดสงครามระหว่างเมืองไทรบุรี- สงขลา หาดใหญ่เป็นเส้นทางสนับสนุนการทำสงคราม
- **2381** ปรากฏชื่อ ‘ทุ่งหาดใหญ่’ ในเอกสารประวัติศาสตร์ไทย
- **2385** ศูนย์กลางการค้าของสงขลาอยู่ที่ตำบลบ่อยาง
- **2405** เริ่มใช้ถนนระหว่างไทรบุรีกับเมืองสงขลา
- **2414** รัชกาลที่ 5 เสด็จเยือนหาดใหญ่
- **2439** จัดตั้งมณฑลนครศรีฯ
- * เมืองหาดใหญ่ขณะนี้ประกอบด้วย บ้านหาดใหญ่ 4 เรือนและบ้านโคกเสม็ดชุน 10 เรือน
- * ที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอเหนืออยู่บริเวณริมคลองอู่ตะเภาใกล้ตลาดค้านัด
- **2457-2461** สงครามโลกครั้งที่ 1
- **2466** หาดใหญ่มี 100 หลังคาเรือน
- **ทศวรรษ 2450** เกิดการปฏิวัติอุตสาหกรรมในซีกโลกตะวันตก
- **กลางพุทธศตวรรษที่ 25** เริ่มมีการเพาะปลูกยางพาราเข้าสู่มณฑลปัตตานี และมณฑลนครศรีฯ และกิจกรรมการค้าเปลี่ยนจากการค้าทางทะเล มาเป็นยางพาราและเหมืองแร่ เริ่มเปลี่ยนการขนส่งทางน้ำเป็นทางบก
- **2471** หาดใหญ่มี 654 หลังคาเรือน
- **2475** ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงการปกครอง
- **2484-2488** เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2
- **2493** เกิดสงครามเกาหลี
- **2497** อุตสาหกรรมยานยนต์เติบโต
- * สงขลาสามารถผลิตยางพาราได้เป็นอันดับ 2 ของภาคใต้ (รองจากนราฯ)
- **2504** ประเทศไทยเริ่มแผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ 1
- **2540** วิกฤตเศรษฐกิจไทย ‘ต้มยำกุ้ง’
- **2543** น้ำท่วมครั้งใหญ่
- **2547** วิกฤตไฟใต้
- **2550** ปีแห่งการท่องเที่ยว

จัดโดย
สถาบันวิจัยและพัฒนาสุขภาพภาคใต้ (วพส.)

สนับสนุนโดย
สสส. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

ข้อมูลในแผนภาพดังกล่าวยังไม่สมบูรณ์ โปรดแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ต่อผู้จัดงาน

Design & graphic
by **nipon.rdh@gmail.com**